

EPISODUL 1

Erorile justiției socialiste

La repartitia guvernamentală pe posturile vacante s-a început cu justiția și eu am solicitat un post de magistrat. Singurul post vacant de acest fel în întreaga și monstruoasa regiune de inspirație sovietică, Regiunea Cluj, se afla în Tribunalul Popular al raionului Zalău, la cca 100 km de Cluj, și la aceeași distanță și față de Dej, unde locuiau părinții mei. Am obținut acest post în repartitia din vară, urmând să execut convocarea militară de 3 luni în cetatea Aradului și să ocup postul de la 1 noiembrie. În preajma acestei date s-a produs însă opțiunea definitivă.

După plecarea securiștilor a apărut un reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe care a început munca de lămurire cu mine, impresionându-mă favorabil prin descrierea pe care a făcut-o vieții de diplomat. Așadar am bătut palma pentru Școala de diplomați de la București cu durată de 2 ani. În octombrie, pe la sfârșitul lunii, am participat și la o

probă scrisă, fără niciun fel de pregătire prealabilă, pentru că am fost asigurat că ceea ce contează este doar dosarul. Dosarul meu era „beton”: origine sănătoasă muncitorească (deși nu tocmai destul de sănătoasă, deoarece tatăl meu a refuzat să ceară intrarea în partid și după ce a fost „lămurit” cu o perioadă de reeducare la Canal, plus un șomaj fără ajutor de șomaj. Aceste detalii nu intrau în dosar). După ce am terminat proba scrisă, la ieșirea din sală m-am întâlnit cu un fost coleg de liceu care absolvise o altă facultate și care tocmai terminase primul an al școlii de diplomați. M-a invitat în căminul lui și i-am cerut să îmi povestească amănunțit tot ce a făcut în primul an. Când el a terminat relatarea și eu am terminat de închis valiza, am luat calea Gării de Nord și de aici a urmat o călătorie cu trenul până într-un loc unde se termina calea ferată și unde erau plantate două tampoane uriașe de la vagoanele de marfă. Era capătul lumii și era orașul Zalău, un oraș mort sub toate aspectele, îngropat în propria-i mizerie.

În prima săptămână din luna noiembrie 1964 am încercat să dorm în așa-zisa „cameră de oaspeți” din clădirea tribunalului, care, prin destinație, era locuința familiei unui avocat. Pentru că avea două nivele și aparținuse unor proprietari cu „origine nesănătoasă”, a fost naționalizată și transformată în tribunal, cu toate că era total inadecvată sub aspect

constructiv acestei funcții. Ironia sorții făcea ca fostul proprietar de la care s-a naționalizat clădirea să frecventeze aproape zilnic această clădire în calitate de avocat al primăriei. Președintele tribunalului, despre care cred că nici nu avea studii juridice, ci absolvise numai o școală post-liceală de învățământ juridic, însă corespundea perfect cerințelor funcției, pentru că avea un devotament nețărmurit față de linia Partidului, m-a atenționat că trebuie să eliberez camera. Nu îi lipsea individului o anumită viclenie țărănească nativă și în orice caz își cunoștea bine interesele. Nu a mișcat un deget să mă ajute în găsirea unei locuințe pentru iarna care își anunța deja colții, dar mi-a pus în vedere că tribunalul nu este hotel și că urmează în curând să apară inspectorii de la Tribunalul Regional cărora le este destinată cămăruța. Așa se face că în orele de după program am bătut cu piciorul toată adunătura de case pe care o botezaseră orașul Zalău și, în cele din urmă, în buza cimitirului, într-o bojdeucă mizerabilă, din materiale inferioare, am găsit o încăpere de închiriat. Casa aparținea văduvei fostului casier al Băncii Naționale din Zalău pe care nu am reușit să o văd la față niciodată. În toată iarna care a urmat și până spre sfârșitul primăverii nu i-am auzit nici măcar glasul și bănuiam că mai trăiește pentru că banii pe care îi lăsam pe un colț de masă din bucătăria în care nu se

făcea foc dispăreau în aceeași zi în care îi depuneam. Chiria negociată cu un vecin a fost de 100 lei, ceea ce reprezenta 1/9 din salariul meu. Această chirie o datoram pentru o încăpere de cca 8 mp care, prin construcție, era o intrare la pod, având o formă dreptunghiulară cu 3 pereți și jumătate din al patrulea, fără legătură cu restul casei. Jumătatea de perete rămasă era parțial lipită de bucătăria în care nu se făcea niciodată foc, iar restul era ușa de intrare dintr-o singură foaie, dar și aceasta strâmbă, astfel încât ventilația era asigurată în mod natural. Această construcție mă scutea de grija încuierii ușii, orice încuietore fiind *a priori* inutilă. Sportul meu favorit era spargerea cu toporul a crustei de gheață care se forma peste noapte în apa ligheanului din încăpere cu care mă spălam la deșteptare. Asta cu toate că în seara precedentă am încins soba de fontă cu cărbunii pe care gestionarul depozitului de lemne de foc pe cartelă mi i-a atribuit fără forme legale, după ce mi-a făcut o aspră și tovarășească critică, știind că sunt judecător: „Păi acuma se vine, tovarășe? Încă din vară mi s-a terminat tot stocul și au mai rămas numai cărbunii de colo pe care nu i-a vrut nimeni.”

Ar mai fi multe de spus despre ciudățeniile vieții din acei ani, o viață mizerabilă pe care o trăiam toți, judecători și judecați, și mulți se mulțumeau și cu atât. Eu încercam să nu mă las ademenit de obiceiuri-

le locale, cel mai răspândit și cinstit fiind alcoolismul. Am început să învăț limba spaniolă fără profesor, m-am înscris la a 2-a facultate, Psihologia, și am început să scriu articole pentru revista *Dreptul*, niciunul dintre aceste articole nefiind publicabil, deoarece nu era suficient de bine scris.

Și au trecut 6 luni, cele mai grele, pentru că trebuia să lupt și cu natura, nu numai cu oamenii, iar odată cu expirarea acestei durate în care nu am adăugat nimic profilului meu profesional mi s-a dat dreptul să judec procese adevărate.

Primul meu proces a fost un proces penal și judecata s-a desfășurat avându-l la spatele meu pe președintele tribunalului care își propunea să mă cenzureze și avându-l ca procuror de ședință pe procurorul-șef. Cazul era neobișnuit pentru acele locuri și acele timpuri. Inițial îl luase președintele tribunalului, dar ulterior mi-a fost cedat. Un primitiv atelier de tâmplărie, al unei jalnice cooperative meșteșugărești a cunoscut un accident grav: un muncitor și-a secționat brațul la circular. Învinuit și trimis în judecată era ajutorul șefului de atelier, muncitor calificat. L-am întrebat pe procurorul-șef de ce nu a fost trimis în judecată șeful atelierului, care avea atribuții de protecție a muncii și a fost acuzat de neinstruirea personalului așa-zisul „ajutor” funcție inexistentă în atelier. Procurorul-șef mi-a răspuns sec:

„pentru că Biroul Comitetului Raional de partid nu și-a dat acordul pentru trimiterea în judecată a șefului de atelier” (care era membru de partid, spre deosebire de ajutorul său care nu era membru de partid și pentru care uzanțele nu presupuneau obținerea acordului). În ședința de judecată în care se desfășura acest dialog am concluzionat verbal și apoi am trecut la scrierea hotărârii de achitare a inculpatului, rostind următorul raționament: „Va să zică, pe autorul infracțiunii l-a achitat Partidul? În acest caz, pe inculpat mă simt dator să îl achit eu, pentru că e nevinovat și nu a săvârșit nicio infracțiune.” Poate nu o să credeți, dar hotărârea nici măcar nu a fost atacată de procuratură, dar nici eu nu am fost curios să întreb „de ce”?

Așadar, prima mea sentință ca judecător a fost prima achitare. Deși pare greu de crezut, nu am avut niciun fel de reproșuri pentru această achitare și mai târziu am și aflat de ce: pentru că nu eram membru de partid și partidul mă trata ignorându-mă, cu speranța că după un an va pune căpăstrul pe mine, iar discuția va avea loc într-un alt fel. Nu a fost să fie așa, pentru că, înainte de a împlini un an de vechime în muncă și fiind conștient de ceea ce mi se pregătește în Biroul Comitetului Raional, am aranjat *cu pile* un transfer la Tribunalul Popular al raionului Dej, unde tocmai se vacantase un post.